

SAKSPROTOKOLL - YTRINGSFRIHETSKOMMISJONENS UTREDNING, NOU 2022:9

**Råd for eldre og personer med funksjonsnedsettelse behandlet saken, saksnr. 34/22 den
09.11.2022.**

Behandling:

Sverre Karper fremmet følgende forslag til uttalelse:

REF begynner nå sitt siste år før nytt råd velges etter kommunevalget neste år.

Et gjennomgående problem siden vi ble valgt i 2019 har vært manglende forståelse og respekt for hvorfor kommunene er lovpålagt å ha rådgivende utvalg for ungdom, funksjonshemmede og eldre.

Rådene skal prøve å bøte på de vanskeligheter disse gruppene har til å delta og bli hørt i det offentlige ordskiftet.

Det er vedtatt detaljerte retningslinjer for rådsmedlemmene, arbeidsdelingen mellom rådet og kommuneadministrasjonen og mellom rådet og politikerne.

Grunntanken er at rådet kan behandle og gi uttalelser i alle saker som det finner ønskelig i tillegg til alle saker som administrasjon eller politikere ønsker uttalelser om.

Prinsippet skal da være at Rådet får oversendt sakene så tidlig i beslutningsprosessen at det kan påvirke politiske vedtak.

Ytringsfrihetskommisjonens utredning (NOU 2022:9) ble lagt fram for politikerne av lederen Kjersti Løken Stavrum under «Arendals uka» i august i år.

Her framgår at 15 – 20 % av den norske befolkning har funksjonshemming som vanskeliggjør deres ytringsfrihet. Dette på grunn av at de ikke får tilgang til informasjon, de er fysisk utestengt fra ytringsarenaene og transportmidler alle andre har. De får ikke deltatt i det politiske liv, de får rett og slett ikke muligheten til å være samfunnsborger på lik linje med alle andre.

Slik blir ca. 1200 personer i Gausdal utestengt fra det fellesskapet som gjennom vedvarende tanke og idéutvikling skal bygge grunnlaget for vårt folkestyre.

For ordføreren bør det være et tankekors at Helse og omsorgstjenesten som i denne valgperioden er redusert med ca. 25% har vært avgjørende for at kommunen har blitt slettet fra ROBEK listen. Denne innsparingen rammer nettopp de innbyggerne som ikke har ytringsfrihet.

Samtidig er REF sin tilgang på faktainformasjon fra kommunens ledelse om konsekvensene av reduksjonene i disse tjenester i stor grad blitt vanskeliggjort eller nektet.

Skal REF kunne gi lovpålagte uttalelser til politikerne trenger vi tidligere og mer detaljert informasjon enn det som framgår av politiske saksutredninger. Bare slik kan vi gi faktabaserte råd som kan påvirke den videre politiske behandling.

Kommunedirektørens stadige påpekning om at vi bare har rett på den informasjon politikerne får faller på sin egen uegnethet.

Ordføreren har ved tidligere anledning gitt uttrykk for bekymring for manglende rekrutering til politisk arbeid. REF deler den bekymringen.

Skal politisk engasjement ha mening må flest mulig stemmer brytes mot hverandre i likeverdighet og slik sikre et demokratisk folkestyre. I en slik sammenheng er meningene til de som har andre perspektiver enn en selv av avgjørende betydning.

Utstrakt bruk av delegering til Kommunedirektøren eller ferdigskrevne forslag til vedtak fra Kommunedirektøren til behandling i politiske møter hindrer en slik meningsutveksling.

Kommunedirektøren skal imidlertid sikre en forsvarlig saksbehandling som presenteres for de folkevalgte og innbyggerne i en forståelig form.

Etter Kommuneloven er det Ordføreren og ikke Kommunedirektøren som har innstillingsrett til politiske vedtak.

Ytringsfrihetskommissjonens utredning bør snarest mulig og i god tid før kommunevalget om et år behandles politisk for å gjennomføre tiltak for å sikre at flest mulig av de 1200 gausdølene som i dag ikke har ytringsfrihet har det til neste års kommunevalg.

Votering:

Enstemmig vedtatt

Vedtak/innstilling:

Rådet for eldre og personer med funksjonsnedsettelse har følgende forslag til uttalelse til Ytringsfrihetskommissjonens utredning, NOU 2022:9:

REF begynner nå sitt siste år før nytt råd velges etter kommunevalget neste år.

Et gjennomgående problem siden vi ble valgt i 2019 har vært manglende forståelse og respekt for hvorfor kommunene er lovpålagt å ha rådgivende utvalg for ungdom, funksjonshemmede og eldre.

Rådene skal prøve å bøte på de vanskeligheter disse gruppene har til å delta og bli hørt i det offentlige ordskiftet.

Det er vedtatt detaljerte retningslinjer for rådsmedlemmene, arbeidsdelingen mellom rådet og kommuneadministrasjonen og mellom rådet og politikerne.

Grunntanken er at rådet kan behandle og gi uttalelser i alle saker som det finner ønskelig i tillegg til alle saker som administrasjon eller politikere ønsker uttalelser om.

Prinsippet skal da være at Rådet får oversendt sakene så tidlig i beslutningsprosessen at det kan påvirke politiske vedtak.

Ytringsfrihetskommissjonens utredning (NOU 2022:9) ble lagt fram for politikerne av lederen Kjersti Løken Stavrum under «Arendals uka» i august i år.

Her framgår at 15 – 20 % av den norske befolkning har funksjonshemming som vanskeliggjør deres ytringsfrihet. Dette på grunn av at de ikke får tilgang til informasjon, de er fysisk utestengt fra ytringsarenaene og transportmidler alle andre har. De får ikke deltatt i det

politiske liv, de får rett og slett ikke muligheten til å være samfunnsborger på lik linje med alle andre.

Slik blir ca. 1200 personer i Gausdal utestengt fra det fellesskapet som gjennom vedvarende tanke og idéutvikling skal bygge grunnlaget for vårt folkestyre.

For ordføreren bør det være et tankekors at Helse og omsorgstjenesten som i denne valgperioden er redusert med ca. 25% har vært avgjørende for at kommunen har blitt slettet fra ROBEK listen. Denne innsparingen rammer nettopp de innbyggerne som ikke har ytringsfrihet.

Samtidig er REF sin tilgang på faktainformasjon fra kommunens ledelse om konsekvensene av reduksjonene i disse tjenester i stor grad blitt vanskeliggjort eller nektet.

Skal REF kunne gi lovpålagte uttalelser til politikerne trenger vi tidligere og mer detaljert informasjon enn det som framgår av politiske saksutredninger. Bare slik kan vi gi faktabaserte råd som kan påvirke den videre politiske behandling.

Kommunedirektørens stadige påpekning om at vi bare har rett på den informasjon politikerne får faller på sin egen uegnethet.

Ordføreren har ved tidligere anledning gitt uttrykk for bekymring for manglende rekrutering til politisk arbeid. REF deler den bekymringen.

Skal politisk engasjement ha mening må flest mulig stemmer brytes mot hverandre i likeverdighet og slik sikre et demokratisk folkestyre. I en slik sammenheng er meningene til de som har andre perspektiver enn en selv av avgjørende betydning.

Utstrakt bruk av delegering til Kommunedirektøren eller ferdigskrevne forslag til vedtak fra Kommunedirektøren til behandling i politiske møter hindrer en slik meningsutveksling.

Kommunedirektøren skal imidlertid sikre en forsvarlig saksbehandling som presenteres for de folkevalgte og innbyggerne i en forståelig form.

Etter Kommuneloven er det Ordføreren og ikke Kommunedirektøren som har innstillingsrett til politiske vedtak.

Ytringsfrihetskommisjonens utredning bør snarest mulig og i god tid før kommunevalget om et år behandles politisk for å gjennomføre tiltak for å sikre at flest mulig av de 1200 gausdølene som i dag ikke har ytringsfrihet har det til neste års kommunevalg.